

ศิลปกับการจัดสร้างอุทยานแห่งชาติ

โดย นายสมพล หิณฺฐิธรนนท์

อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

เมื่อข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการทางอุทยานแห่งชาติที่ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ และประสบการณ์พอ จึงบังเกิดความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงชวนชวายเป็นให้มีสมรรถภาพพอที่จะปฏิบัติภารกิจให้ดีที่สุด เรื่องที่ได้เขียนไว้ข้างล่างนี้ จึงเป็นเสมือนเพียงการเริ่มต้นอย่างงู ๆ ปลา ๆ ของข้าพเจ้า หากท่านผู้รู้จะให้ข้อแนะและชี้แจงข้อบกพร่อง ผิดพลาด ข้าพเจ้าก็พร้อมที่จะกราบขอพระคุณ

การจัดสร้างอุทยานแห่งชาติเปรียบเสมือนองค์การบรรเทาทุกข์ ที่แจกจ่ายความรู้ สึก ความพอใจ ความรื่นรมย์ ปลอดภัย แจ่มใส ให้การศึกษาเป็นบ่อเกิดแห่งแรงคลใจ (inspiration) เพื่อพลังแห่งการต่อสู้และคงอยู่คู่โลกกันต่อไป หากจะพิจารณาให้ละเอียดลึกซึ้งแล้ว การอุทยานแห่งชาติก็เป็นกิจกรรมอันละเอียดอ่อน ลมุนลมัยอย่างหนึ่งซึ่งผู้ปฏิบัติย่อมตกอยู่ในฐานะจำยอมที่จะต้องฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ การเข้าถึงหลักการอุทยานแห่งชาติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในอนาคตนั้น ไม่เพียงการมีโครงการที่ดี มีงบประมาณพอเพียง และมีการบริหารที่ดีเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความจำเป็นที่จะต้องอาศัยหลักการทางศิลปะเข้าช่วย เช่นเดียวกับกิจกรรมทางศิลปะอื่น ๆ การจัดสร้างอุทยานแห่งชาติ เป็นการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและร่วมอยู่กับฉากธรรมชาติอันกว้างใหญ่ไพศาลไม่มีขอบเขตจำกัด และมีความสมดุลย์โดยธรรมชาติ (Balance of Nature) ซึ่งเปรียบได้เหมือนภาพจิตรกรรมที่จิตรกรสรรรค์สรรวาดและสวมวิญญาณทิพย์ลงไปให้ปรากฏแจ่มใสมีชีวิตชีวา เมื่อเราผู้มิได้เป็นแม่แต่จิตรกร จะหาญเข้าปรับปรุงเสริมแต่งภาพธรรมชาติ สวรรค์ทิพย์วิมานนี้ จึงบังเกิดความจำเป็นที่จะต้องเร่งศึกษาหาความรู้เพื่อรวบรวมหลักการทางศิลปะ (Art) แขนงต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกลมกลืน (Harmony) กันด้วยดี จึงน่าจะประสบผลแม้ไม่มากก็ยังจะดี

นับว่าเป็นบุญอยู่บ้าง ที่วิวัฒนาการทางศิลปะในปัจจุบันได้โน้มหน้าเข้าหาธรรมชาติ มากยิ่งขึ้นอย่างที่เราเรียกกันว่า ศิลปสากล (Modern Art) นั่นคือศิลปะที่ได้ปรับปรุงเสริม แต่งในลักษณะและสภาพที่เป็นไปตามธรรมชาติ และนิยมกันอยู่ทั่วไป จนถึงว่าเป็นสากล นิยมโดยอัตโนมัติ จึงกล่าวได้ว่าการประยุกต์ศิลปะปัจจุบันให้เข้ากับการจัดสร้างอุทยาน แห่งชาตินั้น ได้เดินเคียงคู่เป็นเส้นขนานไปทางเดียวกันอยู่แล้ว กล่าวคือเป็นการนำ ศิลปสากล (Modern Art = Natural Appearance) มารวมกับอุทยานแห่งชาติ (Natural Resources = Natural Appearance) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า นำศิลปนิยม ทางธรรมชาติมารวมกับธรรมชาตินั่นเอง ดังนั้นการจัดสร้างสิ่งก่อสร้าง หรือสิ่งประดิษฐ์ ในแบบศิลปนิยม (ธรรมชาติ) จึงสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพภูมิประเทศในอุทยานแห่ง ชาติด้วยดีอยู่แล้ว คือรสนิยมอันเดียวกัน

นักวิชาการป่าไม้เพียงลำพัง ย่อมจะบังเกิดความยุ่งยากสับสนอย่างน่าเบื่อหน่าย ต่อการปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนไม่รู้ ไม่เข้าใจเกินความสามารถเฉพาะบุคคล แต่หน้าที่ ความรับผิดชอบบังคับให้ฝึกฝนเพิ่มพูนสมรรถภาพตนเอง เพียงผลทางราชการและความ คงอยู่อย่างถาวรของผลงาน

ก่อนที่เราจะผ่านเรื่องนี้ต่อไป ข้าพเจ้าใคร่ขอทบทวนทำความเข้าใจกับคำว่าศิลปะ (Art) เสียก่อน เพื่อที่จะขยายไปสู่การเกี่ยวเนื่องระหว่างศิลปะกับการจัดวางโครงการ (Master Plan) การออกแบบ (Design) และการก่อสร้าง (Construction) โดยการ แลกช้อนศิลปะลงไปให้ได้

ศิลปะ (Art) คือกิจกรรมอันละเอียดอ่อนที่ผู้มีสติปัญญาความคิดที่เต็มไปด้วยความรู้ สึกอันสูงส่งและมีอุดมคติคติประดิษฐ์ขึ้นด้วยความรักความประณีตบรรจงเพื่อสนองความ ต้องการทางอารมณ์และจิตใจ

เมื่อมองดูเฟิน ๆ ศิลปะย่อมปนเปออยู่กับการสร้างสรรค์ในทุกสิ่งที่มีมนุษย์คติประดิษฐ์ ขึ้น แม้แต่ในการบ้านการงาน เช่น ศิลปะในการครองเรือน ศิลปะในการทำงาน ศิลปะใน การดู การฟัง การพูด การคุย และกระทั่งศิลปะในทางอนาจาร และแม้แต่ศิลปะในเรื่องที่ตำ ข้ำสารเลวก็กัซละ จนทำให้เกิดคำพังเพยเปรียบเทียบว่าศิลปะแท้หรือศิลปะจอมปลอม (ความ

บริสุทธิ์หรือความต่ำช้า) ในทำนองเดียวกับศิลปินหรืออาจารย์ แต่เราจะขอผ่านไปเสีย เพราะจะออกนอกเรื่องไปและยาวความ

เมื่อใดที่เราแยกออกได้ว่าอย่างไรใดเป็นศิลปะ “ของแท้” และอย่างไรใด เป็น “จอมปลอม เราก็มักจะเข้าถึงคำว่า “ศิลปะ” ได้อย่างแท้จริง และทำความเข้าใจกับส่วนประกอบของศิลปะ อื่น ๆ กันต่อไป เช่น เส้น (Line) รูปร่าง (Shape) รูปทรง (Form) ส่วนสัดส่วน (Proportion) ผิว (Texture) ช่องว่าง (Space) ฯลฯ ซึ่งทุกส่วนเหล่านี้ มีอิทธิพลที่เมื่อประกอบกันขึ้น โดยหลักการ ทางศิลปะร่วมกับความสามารถของ บุคคลส่วน ประกอบ เหล่านี้จะเน้นหนักมีความหมายไปทางใดก็ได้ตามต้องการ เมื่อสมานกับปัญญาและอารมณ์

ตามปกติ สิ่งที่มีมนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้น จะมีรูปร่างเป็นสามลักษณะ คือ กว้าง ยาวและหนา แต่เมื่อสิ่งประดิษฐ์ขึ้นหนึ่งซึ่งสร้างขึ้นมาจากสติปัญญา ความนึกคิด ประดิษฐ์ ด้วยความประณีตบรรจง ด้วยอุทิศตนให้มีผลทางอารมณ์และจิตใจที่สูงส่งแล้ว สิ่งประดิษฐ์ ขึ้นนี้ไม่เพียงมีกว้าง มียาว มีหนา เท่านั้น แต่ได้มีแก่นเกิดขึ้นภายใน คือความลึกซึ่งมีชีวิตชีวา เกิดขึ้นอีกด้วยนั่นคือความวิจิตร ความพิศดาร ความมีอารมณ์และมีพลังแทรก ซ้อนเหมือนมีอำนาจจิตอยู่ภายใน ไม่รู้จักดับสูญ

การเข้าถึงศิลปะที่แท้จริง เท่ากับการปรับปรุงตนเองให้เจริญงอกงามทางอารมณ์ ทั้งภายนอกและภายในทางสังคม ทางร่างกาย ทางสติปัญญาให้เข้าใจและมองเห็นคุณค่า ของสิ่งมีค่าทั้งของตนเอง ของส่วนบุคคลและของผู้อื่นทั่วไป รวมทั้งการเคารพยกย่อง และยอมรับนับถือสิ่งล้ำค่าเหล่านั้นด้วยใจจริง เพื่อให้บังเกิดความคิดที่จะสร้างสรรค์ เมตตา เผื่อแผ่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและบ้านเมืองด้วยศักดิ์ศรี เกียรติคุณต่อไปอย่างไม่รู้จบ ดังนั้นการนำปัญหาและความรู้ทางศิลปะสากลนิยมธรรมชาติมาเป็นพลังแรงคลไจให้กับการ จัดสร้างอุทยานแห่งชาติ จึงอาจเริ่มขึ้นได้ดังจะได้กล่าวต่อไป

การวางโครงการจัดสร้าง (Master Plan) ในกิจการอุทยานแห่งชาติเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญที่สุด เช่นเดียวกับกิจการที่สำคัญ ๆ อื่น ๆ เมื่อไม่มีการวางโครงการที่ย่อมขาด มาตรฐานในกิจการ และไม่มีมาตรการ ในอัน จะควบคุม คุ้มครอง ให้เป็นไปตามแนวทางที่ ถูกต้องเหมาะสม และย่อมมีการบิดเบือน เปลี่ยนแปลงจน ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างแท้จริงไปได้ เมื่อมีการสำรวจทางเทคนิคเสร็จสิ้นในเบื้องต้น สิ่งจำเป็นใน

การจัดทำที่ตึกที่ตึกก็คือแผนที่รายละเอียดต่าง ๆ แต่การเขียนแผนที่นั้น ไม่อาจลงระวางสิ่งประดิษฐ์ สิ่งก่อสร้างและการปรับปรุงเสริมแต่งอันจะมีขึ้นตามโครงการได้อย่างกลมกลืนตามมาตราส่วน

ฉะนั้น เพื่อที่จะจัดสรรสิ่งก่อสร้างปรับปรุงบรรจุลงให้กลมกลืน เต็มไปด้วยความรู้สึก มีชีวิต มีอารมณ์ มีรสนิยม และความพอใจ ผสมผสานกับการใช้ชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มชนในระยะเวลาหนึ่ง เพียงการกำหนดลงบนแผนที่ซึ่งยังไม่เป็นการเพียงพอเพราะเราไม่อาจทราบและรู้สึกได้อย่างแท้จริงว่าสิ่งที่เรากำหนดขึ้นนี้จะหลอก (Contrast) หรือกลมกลืน (Harmony) กันอย่างไร ทั้งนี้ จึงนิยมจัดสร้างแผนภูมิจำลอง (Model) ของอุทยานแห่งชาติขึ้น ตามสัดส่วนที่เป็นจริง สิ่งก่อสร้างที่จะบรรจุลงไว้ จึงจะได้จัดให้มีสัดส่วน (Proportion) และกลมกลืน (Harmony) กันด้วยดีสมเจตนา ทั้งยังอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เข้าถึงศิลปะได้ โดยธรรมชาติการวางโครงการในรูปแบบทางศิลปะนั้น ควรจะได้คำนึงถึง และหนักไปทาง ช่องไฟ (Space) เส้น (Line) และรูปทรง (Form) ให้มากที่สุด

โดยปกติการวางโครงการจัดสร้างนั้น เราจะได้รื้อให้ทำการสำรวจโดยทั่วไปเสร็จสิ้นเสียก่อน เพื่อที่จะได้จำลองแผนภูมิและสร้างมโนภาพไปตามวัตถุประสงค์ของอุทยานฯ และการใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบายสมเจตนาของอุทยานแห่งชาติ ช้อนลงไปในภูมิประเทศ แล้วนำมาลงในแผนภูมิ และแก้ไขดัดแปลงให้มีสภาพกลมกลืนและมีสัดส่วนที่พอเหมาะ สำหรับความกลมกลืน และสัดส่วนที่พอดีนั้น ยังยากในการพิจารณาอยู่มาก การตัดสินใจว่าดี จึงขึ้นอยู่กับว่าเมื่อมองดูไม่หลอก (Contrast) กันก็เป็นอันใช้ได้

การวางแผนภูมิจำลอง (Model) ที่เข้าลักษณะสภาพที่เป็นจริง ตามภูมิประเทศ เช่นนี้ ยังจะใช้ได้ต่อไปอีกอย่างถาวร ในอันที่จะดัดแปลง ปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะกับสภาพสังคม วัฒนธรรม จิตวิทยาในอนาคต และทั้งยังจะได้ไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการบรรยายให้การศึกษาทางภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นอกจากนั้นยังได้เป็นเครื่องชบอกทางแนะนำสถานที่ต่าง ๆ แก่ผู้เที่ยวชม ศึกษาได้อีกทางหนึ่งด้วย

ศิลปกับการวางโครงการอุทยานแห่งชาติคงได้กล่าวเพียงเลา ๆ มานี้ ความจริงเป็นเพียงส่วนย่อย ยังจะต้องคำนึงถึงศิลปในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางจิตวิทยา (ซึ่งเราอาจรวมเรียกว่าปรัชญาในการวางโครงการอุทยานแห่งชาติ) ร่วมด้วยจึงจะบรรลุผลสำเร็จอย่างดีที่สุด ที่เป็นแต่เพียงความหวังในอนาคตเช่นเดียวกับ Sustained yield ที่เกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ ซึ่งข้าพเจ้าจะไม่ขอกล่าวถึงความสำเร็จอันนี้ เพราะยังเกิดสติปัญญาที่จะเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งแน่นอน

การออกแบบ (Design) ในการจัดสร้างอุทยานแห่งชาติ การออกแบบมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการวางโครงการ เพราะเหตุว่า การวางโครงการนั้น เป็นการวางบนพื้นที่กว้าง ๆ และมีแผนงานประกอบ แต่การออกแบบ (Design) นั้นเป็นส่วนย่อยแต่ละส่วน ๆ เช่นการออกแบบที่ปรับปรุง (Picnic Ground) เราพอมองเห็นรูปแบบ (Shape) รูปทรง (Form) เส้น (Line) ส่วนสัดส่วน (Proportion) เห็นผิวพรรณ (Texture) เห็นช่องว่าง (Space) และอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ทำให้เกิดความรู้สึกเปรียบเทียบระหว่าง การหลอกหรือตัดกัน (Contrast) กับการเข้ากัน กลมกลืนกัน (Harmony)

โดยปกติ เราเป็นไทยคลุกคลีมากับศิลปวัฒนธรรมแบบไทยตั้งแต่เกิดมาจนบัดนี้ ย่อมผูกพันและคุ้นเคยจนแยกไม่ออกไปจากชีวิตประจำวันเสียแล้ว วัฒนธรรมและศิลปแบบไทยนั้น เป็นไปในรูปแบบ Idealistic Art (ทางอุดมคติ) เป็นความรู้สึกสูงกว่าธรรมชาติมากมาย มุ่งหมายไปถึงสวรรค์ ทางทิพย์นิยาย อันเป็นศิลปแห่งการคิดคำนึงด้วยสติปัญญาทางมโนภาพ ทางศีลธรรม และอุดมคติแบบของตนเอง ซึ่งเกิดขึ้นในจิตใจจิตสำนึก โดยเฉพาะ เช่น วิมาน โบสถ์ เจดีย์ ฯลฯ ซึ่งมีรูปแบบในทาง "เสียดฟ้า" คือแบบของ Geometrical Design จึงห่างเหินไปจากศิลปทางธรรมชาติ (Natural Design) ที่ได้กลายมาเป็น Modern Art ไปเสียแล้ว ฉะนั้นการออกแบบ (Design) จึงหนีไปจากรูปแบบ (Shape) ไทย ๆ ไปไม่พ้น แต่ก็นับว่าดีไปอย่างหนึ่งที่เราได้คงศิลปวัฒนธรรมประจำชาติของเราไว้แล้วหันไปแก้ไขโดยการออกแบบส่วนประกอบอื่น ๆ โนม้เอียงเข้าหาธรรมชาติ (Natural Design) มากขึ้น เพื่อให้เข้าหลัก Modern Art และนั่นคือการออกแบบให้เป็นแบบ ธรรมชาติ คือ Free Form และบรรลุสัดส่วน (Proportion) ของทั้งสองประเภทให้ผสมกลมกลืนกัน ได้ในที่สุดด้วยการประยุกต์ทาง

ส่วนสัดส่วน (Proportion) ผิวพื้น (Texture) สี (Colour) ความหนักเบา (Tone) และคุณค่า (Value) ลงไป

การออกแบบ (Design) โดยปกติกระทำได้โดยการวาดรูป (Sketch) เสียก่อน เพื่อการสร้างรูปทรงมูลฐาน (Basic Form) ที่มีสัดส่วน อันจะนำมาบรรจุความรู้ทางเทคนิค และสรวมวิญญานศิลปลงไป เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานที่มีความประณีตบรรจง มีอุทมคติอันสูงส่งและศิลปอันล้ำค่า

การออกแบบ (Design) นั้น ไม่เพียงคำนึงถึงในแง่ศิลปประการเดียว แต่ได้รวบรวมเอาความนิยมทางวัฒนธรรม จิตวิทยาและสังคมเข้าพิจารณาร่วมด้วย และนอกจากนี้การออกแบบ ยังจะต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ การใช้ชีวิตในอุทยาน เพื่อที่จะเป็นการสนองตอบสังคม และความนิยมในหมู่ชนให้ถูกต้องตามกาลสมัยอีกด้วย

เราคงจะได้ฟังคำว่า “ป่าธรรมชาติ” และ “ป่าคอนกรีต” ซึ่งก็พอจะเปรียบเทียบได้ว่าป่าไม้คือธรรมชาติ หรือศิลปที่ล้อเลียนแบบธรรมชาติ ซึ่งเป็น Modern Art และ Natural Design ในรูปทรง Free Form ส่วนป่าคอนกรีตคือ ศิลปทางสถาปัตยกรรม ในลักษณะ Geometrical Design ในแบบ Abstract (ไม่มีตัวตน) และไม่เป็นไปตามรูปแบบทางธรรมชาติ ฉะนั้น เมื่อนำเอาการออกแบบตามธรรมชาติ (Natural Design) กับ การออกแบบตามส่วนสัมพันธ์ระหว่างเส้น มุมและวงกลม (Geometrical Design) มารวมกันเข้า ผลที่ได้ก็คือการหลอก (Contrast) กันจนสิ้นความหมาย แต่เพื่อที่จะเอาใจสังคม ซึ่งมีทั้งฝ่ายชายและขวา ผู้ออกแบบจึงมักจะหาอัตราส่วนที่เหมาะสมสำหรับเส้นตรงต่าง ๆ มุมต่าง ๆ และวงกลมกับแบบ Free Form ทางธรรมชาติ ซึ่งเมื่อบวกกับวัฒนธรรม จิตวิทยา อุทมคติ ความนิยม และการใช้ชีวิตระหว่างเวลาแล้ว สิ่งก่อสร้างหรือสิ่งประติมากรรมนั้น ๆ ก็อาจถึงซึ่งความยกย่องอันสูงส่งได้

เมื่อเราเปรียบเทียบ “ป่าคอนกรีต” ซึ่งเป็นจุดเด่น (Foreground) อยู่บนฉาก “ป่าธรรมชาติ” ซึ่งเป็น Background เราก็จะเห็นความแตกต่าง (Contrast) ได้อย่างชัดเจน ที่นี้เรามาคูภาพ “ป่าคอนกรีต” (Foreground) ซึ่งเด่นเป็นสง่าอยู่บนฉากหน้าทะเลเขียวครามที่ตัดกับขอบฟ้าไกล (Background) ความแตกต่างระหว่างกัน (Contrast) กลับไม่ปรากฏขึ้น ทั้งนี้ เพราะอิทธิพลของเส้นขอบฟ้า (ขอบหน้า - ขอบโลก-

Horizon) ที่ปรากฏเป็นเส้นเดียวกันหรือขนานกันกับเส้น Horizontal line ของ "ป่าคอนกรีต" ซึ่งมีอยู่มากมายนั่นเอง

ศิลปะกับการก่อสร้าง (Construction) การก่อสร้างเป็นการกิจกรรมทำตามแบบที่ได้ Design มาก่อน ศิลปะในการก่อสร้างนี้ ขึ้นอยู่กับการทำตามแบบได้มากน้อยขนาดไหน เข้าถึงแบบขนาดไหน วัสดุและฝีมือได้ตามที่ต้องการหรือไม่ ผู้ Design จะทิ้งสิ่งละเอียดอ่อนในเชิงการก่อสร้างไว้สำหรับช่างก่อสร้างจะได้ประดิษฐ์และสรรรวมความประณีตบรรจงลงไปเพื่อให้เข้าถึงศิลปะ และนี่เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงรสนิยมในสังคม เข้าใจถึงอุดมคติและความหมายของผู้ Design นั่นคือการปฏิบัติการทางฝีมือเพียงในทางเส้น รูปร่าง รูปทรง ยังไม่พอ แต่จะต้องเข้าใจถึงผิว (Texture) สี (Colour) ความหนักเบาของสี (Tone) คุณค่าของสี (Value) แสงและเงา (Light-Shadow) ฯลฯ เพื่อให้ได้ Harmony อย่างยอดเยี่ยมและมีคุณค่า

นักออกแบบกับผู้ประดิษฐ์ผู้ก่อสร้างเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญไปคนละอย่าง ผู้ออกแบบเป็นผู้วางแผนการสร้างตามรูปแบบที่ Design มาด้วยศิลปะและเทคนิคทางความมั่นคงแข็งแรง แต่ผู้ก่อสร้าง ผู้ประดิษฐ์มีฝีมือและวิญญาน ที่จะบันดาลให้วัตถุก่อสร้างวัตถุประติมากรรมนั้น เป็นไปตามรูปแบบและแข็งแรงเท่าที่ได้ Design มานั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ จะต้องสรรรวมสอดชีวิตและวิญญานอันจะแสดงออกถึงคุณค่าแก่นแท้เข้าไปอีกด้วย ดังได้กล่าวไว้ว่าศิลปะวัตถุหนึ่งไม่เพียงมีรูปร่างกว้างยาวหนา แต่มีแก่นกลางที่หมุนคว้าง มีชีวิตชีวา มีอารมณ์ ไปทุกยุคทุกสมัยอย่างไม่รู้จักตาย

ศิลปะวัตถุกับวัตถุธรรมดานั้น ได้มีการกำหนดมาตราวัดกัน ไว้คนละอย่าง วัตถุธรรมดา มีราคาในท้องตลาด แต่ศิลปะวัตถุ มีคุณค่าในสังคม ราคาของวัตถุธรรมดาก็คือ ต้นทุนบวกดอกเบี้ยบวกกำไร แต่คุณค่าของศิลปะวัตถุ นั้น คือความภูมิใจ ความสรรเสริญยกย่อง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นอาหารทางใจที่แพร่หลายมีแต่การให้ไม่มีการรับ ทั้งสังคมนี้และสังคมทั่วไปโดยไม่จำกัดทั้งสมัยนี้สมัยหน้าและสมัยใด ๆ

รายงานประจำปีของกรมสัตวแพทย์
ประจำปี ๒๕๑๑

MIGRATORY ANIMAL PATHOLOGICAL SURVEY
ANNUAL CONFERENCE

BANGKOK, AUGUST 18-21 1968

โดย นายแพทย์ วัฒนวิทย์ วัฒนวิทย์
ผู้อำนวยการสัตวแพทย์

กองตรวจโรคสัตว์
กรมสัตวแพทย์

งานสัตวแพทย์ประจำปี ๒๕๑๑ และประชุมสัตวแพทย์
สัตวแพทย์แห่งประเทศไทย โดยสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Co-sponsor) ในประชุมสัตวแพทย์
สัตวแพทย์แห่งประเทศไทย โดยสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Pathological Survey) และสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Migratory Animal) (Migratory Animal)

งานสัตวแพทย์ประจำปี ๒๕๑๑ โดยสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Pathological Survey) และสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Migratory Animal) (Migratory Animal)
สัตวแพทย์ (Co-sponsor) ในประชุมสัตวแพทย์
สัตวแพทย์แห่งประเทศไทย โดยสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Pathological Survey) และสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Migratory Animal) (Migratory Animal)
สัตวแพทย์ (Co-sponsor) ในประชุมสัตวแพทย์
สัตวแพทย์แห่งประเทศไทย โดยสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Pathological Survey) และสัตวแพทย์
สัตวแพทย์ (Migratory Animal) (Migratory Animal)

หน้า :-

๑. เพื่อศึกษาเส้นทางอพยพ แนวทางบิน การแบ่งแยกกระจัดกระจายของนกต่าง ๆ ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงและตะวันออกเฉียงใต้

๒. เพื่อศึกษา ค้นคว้าการนำพาหนะของโรคจากนกต่าง ๆ ที่อพยพย้ายถิ่น โดยการเก็บและตรวจหา เอกลักษณะของปรสิต ชนิดเกาะผิวภายนอก (Ectoparasite) ซึ่งทำหน้าที่เป็นพาหนะของโรค และศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเลือดของนกและ sera ซึ่งเกี่ยวกับการนำพาหนะโรคมาสู่มนุษย์

๓. เพื่อศึกษาถิ่นที่อยู่ ปริมาณของนกต่าง ๆ ในภาคพื้นเอเชีย เพื่อนำไปใช้ในงานด้านการสงวนทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสัตว์ป่า

๔. เพื่อส่งเสริมงานด้าน ORNITHOLOGY ต่อประชาชนในภาคพื้นนี้

๕. เพื่อศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ชีวประวัติของค้างคาว เช่น การอพยพย้ายถิ่น ชนิดและปรสิต

หน่วยงานของ MAPS ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ มีอยู่ ๘ ประเทศ รวม ๑๒ สถาบันที่ดำเนินงานร่วมกันในภาคพื้นเอเชีย กล่าวคือ MAPS มีหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ทั่วภาคพื้นเอเชีย เพื่อการศึกษา ค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวในตอนต้น ประเทศและสถาบันต่าง ๆ ที่ร่วมงานมีดังนี้คือ เกาหลี ญี่ปุ่น โอกินาวา ฮองกง ไต้หวัน เวียดนาม ไทย มะลายู ซาราวัก ซานาท์ ฟิลิปปินส์เหนือ ฟิลิปปินส์ใต้ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ บางหน่วยงานได้เลิกล้มไปด้วยเหตุผลบางประการ แต่ก็ยังมีหน่วยงานจากสถาบันบางประเทศเข้าร่วมด้วยใหม่ เป็นการทดแทน เช่น จาก Bombay Natural Hist. Society และ Museum Zoologicum Bogoriense, Bogar, Indonesia ในระยะหลังนี้ประมาณปลายปี ๒๕๐๙ ทางกรมป่าไม้ได้เข้าเป็น Volunteer Bander ของหน่วยงานนี้ด้วย เพราะได้เล็งเห็นประโยชน์ในด้านการหลายแขนงที่จะได้รับจากการร่วมปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน เช่น

๑. เพื่อศึกษาการอพยพย้ายถิ่นของนกที่หลบฤดูหนาวเข้าสู่ประเทศไทย
๒. เพื่อศึกษาการอพยพย้ายถิ่นของนกภายในประเทศ
๓. เพื่อศึกษา จำนวนการกระจัดกระจายของนกต่าง ๆ
๔. เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้กับงานด้านสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าจำพวกนก
๕. เพื่อศึกษาชีวประวัติของนกบางชนิด

๖. เพื่อเป็นการประสานงานกับหน่วยงานต่างประเทศให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนแลกเปลี่ยนผลงานทางวิชาการแก่กัน และงานด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม

ในวงการวิทยาศาสตร์การแพทย์ขณะนี้เชื่อกันแน่แล้วว่า นกเป็นพาหนะในการนำโรคมะเร็งมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนกที่บินอพยพย้ายถิ่นจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่ง การอพยพของนกบางชนิดนี้ ยังไม่มีนักค้นคว้าคนใดทราบได้อย่างละเอียดต้องแท้เมื่อหน่วยงาน MAPS ก่อตั้งขึ้นจึงได้จับนกต่าง ๆ ใส่กำไลขา ขณะนกในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกใส่กำไลขาไปแล้วมากกว่า ๗๐๐ ชนิด เป็นจำนวนกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ตัว ผลที่ได้รับจากการจับนกคือ (Recovery) ทราบได้ว่า นกเหี่ยวจากประเทศญี่ปุ่น โอ๊กินาวา และไต้หวัน กระจัดกระจายอยู่ในประเทศ ฟิลิปปินส์ และนกที่อพยพหนีฤดูหนาวเข้ามาอยู่ในประเทศไทย นั้นก็มาจากดินแดนไกลขึ้นไปทางเหนือจนถึงลุ่มน้ำอามูร์ในไซบีเรีย และเกาหลี เป็นผลงานที่ให้ความกระจ่างขึ้น ในวิทยาการด้าน ORNITHOLOGY ของประเทศในภาคพื้นเอเชีย

จากผลงานดังกล่าว หน่วยงาน MAPS จึงมีการประชุมประจำปีเป็นประจำขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ นี้ ได้เลือกเอาประเทศไทยเป็นประเทศจัดการประชุม ด้วยเหตุผลที่เหมาะสมหลายประการ และได้เชิญกรมป่าไม้เป็นเจ้าภาพร่วมด้วย เพราะงานของหน่วยนี้ ฝ่ายจัดการสัตว์ป่าแห่งชาติได้ร่วมเป็น Volunteer bander ด้วยดังกล่าวแล้วในตอนต้นการประชุมส่วนใหญ่ได้ใช้เวลาอยู่ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และการประชุมเป็นไปในรูปแบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอผลงานในรอบปี ปัญหาการปฏิบัติงานจากหัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ของ MAPS จากประเทศสาขาเสียทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ดี ผลงาน ปัญหา และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นับได้ว่าเป็นประโยชน์ต่องานของหน่วยสำรวจสัตว์ป่า จำพวกนก ฝ่ายจัดการสัตว์ป่าแห่งชาติ กองบำรุง กรมป่าไม้ อยู่มาก เพราะงานด้านนี้เป็นงานแรกเริ่มของกรมป่าไม้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสลับรับฟังการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างประเทศอื่น ๆ ที่มีความชำนาญกว่า กันกว่าปฏิบัติงานกันมานานกว่า และมีแผนงานใหญ่กว่าของประเทศไทยเรามากโดยนำสิ่งที่ฟังปฏิบัติได้มา ปฏิบัติให้งานของกรมป่าไม้เจริญรุดหน้าต่อไปโดยเร็ว และมีสมรรถภาพที่ดีเทียมหน่วยงานอื่น ๆ ได้ในอนาคต

ผลการปฏิบัติงานของประเทศไทยมาเลเซีย

ประเทศไทยมาเลเซียปฏิบัติงานครั้งนี้ โดย Dept. of Zoology Univ. of Malaya, Kuala Lumpur มี Lord Medway เป็นหัวหน้าหน่วยงาน พร้อมทั้งนักวิชาการชั้น Ph.D. อีกหลายนาย ผลงานจากประเทศ Malasia พอสรุปได้ดังนี้

๑. จับนกสวมก่าไลขา ๒๔๕ Species
๒. เป็นจำนวนนกทั้งสิ้น ๓๒,๓๓๗ ตัว
๓. จับนกที่สวมก่าไลในปี ๑๙๖๖ กินได้ ๔ ชนิด คือ *Nycticarax myctico* *Geopilia striata*, *Hirundo rustica*, *Hirundo tahitioa* รวม ๓๑ ตัว
๔. ได้ทำก่าไลขาของประเทศไทยมาเลเซียเองเป็นเอกเทศ
๕. ศึกษาการอพยพย้ายถิ่นของนกบางชนิดในเวลาากลางคืน
๖. จับนกย้ายถิ่นในเวลาากลางคืน แล้วสวมก่าไลขาเพื่อศึกษาการอพยพย้ายถิ่น
๗. ค้นพบนกชนิดใหม่ (New Records) ในประเทศไทยมาเลเซีย
๘. ทดลองการเปลี่ยนแปลงน้ำหนักของ *Megalurus palustris* ผลงานของประเทศไทยมาเลเซียในตำแหน่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง สมควรรับบางสิ่งบางอย่างมาใช้ในการดำเนินงานด้านการค้นคว้าของหน่วยสำรวจสัตว์ป่าจำพวกนก ฝ่ายจัดการสัตว์ป่าแห่งชาติ กองบำรุง กรมป่าไม้ ได้ดังนี้

๑. การทำก่าไลขาในนามของกรมป่าไม้ ดังได้กล่าวแล้วว่าการสวมก่าไลขานกแล้วปล่อยเป็นอิสระไป คือการดำเนินงานด้านการค้นคว้าการอพยพย้ายที่อยู่ของนกและงานด้านอื่น ๆ อีกหลายด้านที่จะได้รับจากการปฏิบัติดังกล่าว ขณะนี้กรมป่าไม้ได้ใช้ก่าไลสวมขานกจากหน่วยงาน MAPS โดยตรง ในก่าไลวงแหวน มีคำบิลที่อยู่เป็นภาษาอังกฤษ คือ P.O. Box Hongkong.....ซึ่งใช้เป็นจุดศูนย์กลางของการติดต่อการรายงานเมื่อมีผู้จับนกที่สวมก่าไลขาได้ ในภาคพื้นเอเชียนี้ ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย ดังเช่นประเทศไทยมาเลเซียได้เคยประสบมาคือ ผลดีในการใช้วงแหวนก่าไล P.O. Box Hongkong เป็นการตัดปัญหาทางการเมืองโดยสิ้นเชิง เพราะเดิมทีเดี่ยวแต่แต่ละประเทศได้มีวงแหวนก่าไลขานกในนามของประเทศตนเอง แต่เมื่อนกได้อพยพจากประเทศหนึ่ง

ไปยังประเทศคูริแล้วถูกจับได้ ผลทางการเมืองจะทำให้ประเทศนั้นไม่ยอมส่งแหวน
 กำไลนกกลับคืนมายังประเทศคูริดังกล่าว ทำให้เกิดความยุ่งยากเสียผลการดำเนินงานใน
 ด้านวิทยาการอย่างยิ่ง เมื่อหันมาใช้วงแหวนของประเทศเป็นกลางแล้ว การขัดข้องทาง
 การเมืองก็จะหมดไป ไม่ว่าประเทศใด ๆ เมื่อจับนกที่มีวงแหวน ได้ก็จะส่งตรง ไปยัง
 Hongkong ประเทศเป็นกลางทันที นี่คือผลดีในการใช้วงแหวนกำไล P.O. Box Hong-
 kong ผลเสียของการใช้วงแหวน P.O. Box Hongkong คือ Recovery
 ภายในประเทศมีน้อยมาก เนื่องจากชาวพื้นเมืองหรือแม่แต่ผู้ที่ได้รับการศึกษา บังเอิญ
 ใต้นกที่มีวงแหวนกำไลสวมติดขามา จะได้มาด้วยประการใด ๆ ก็ตาม มักจะไม่กล้าส่ง
 กำไลขาไปยังเจ้าหน้าที่ในประเทศของตนเอง เพราะเกรงจะมีความผิดประการหนึ่ง หรือ
 อ่านไม่ออกอีกประการหนึ่งก็จะนำไปทิ้งเสีย เป็นการทำลายผลงานทางวิชาการด้านนี้
 อย่างใหญ่หลวง เพราะโอกาสที่จะใต้นกที่สวมกำไลขาคืนมาเมื่อปล่อยนกไปแล้วมีน้อย
 มาก ฉะนั้นการรอคอยผลงานของนักค้นคว้าในดำนนี้ คือการใต้นกที่สวมกำไลขากลับ
 คืนมาสู่นักค้นคว้าอีกครั้งเท่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทางประเทศมาเลเซียจึงได้ทดลองจัดทำแหวน สวม กำไล ขา นก
 ขึ้นเอง มีทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาพื้นเมือง ที่เป็นภาษามาเล และภาษาจีน ผลที่ได้รับจาก
 Recovery ภายในประเทศน่าพึงพอใจมาก เพราะได้รายงาน Recovery มากขึ้น
 กว่าเดิม

สำหรับงานด้านนี้ของกรมป่าไม้ ได้สวมวงแหวนนกไปกว่า ๒,๐๐๐ ตัว แต่
 Recovery ยังไม่เคยได้รับรายงานกลับมาเลยทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจาก
 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานสำรวจค้นคว้าสัตว์ป่าจำพวกนกเองเท่านั้นที่เคยจับกลับ มา ได้เพียง
 ๕-๖ ตัวทั้งนี้พอประมุขได้ว่า ผู้ใดก็ตามเมื่อได้วงแหวนกำไลจากนกที่จับได้หรือยิงตาย
 จะไม่กล้าส่งมาให้กรมป่าไม้อย่างแน่นอน ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. อ่านคำบิลที่จะส่งวงแหวนไม่ออกเพราะเป็นภาษาอังกฤษ
๒. ไม่สนใจต่อวงแหวนว่ามีความสำคัญอย่างไรต่อทางราชการ
๓. เกรงจะเป็นความผิดเพราะไม่เข้าใจ พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

พ.ศ. ๒๕๐๓ อย่างแท้จริง

๔. ตัวอย่างผลอื่น ๆ

ถ้าทางกรมป่าไม้ จะ ได้จัด ทำวงแหวน สวมขานก โดยตรง เป็นเอกเทศ อย่าง ประเทศมาเลเซียบ้าง ผลที่ได้รับจากงานค้นคว้าทางด้านนี้ จะมีเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของประเทศไทยโดยตรง ที่ประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศในแถบเอเชียจะได้ทราบถึงงานที่ทางกรมป่าไม้กระทำ อยู่ จากงานด้านนี้ ได้เป็นอย่างดี โดยการลงทุนไม่มากนัก

๒. การศึกษาการอพยพย้ายถิ่นของนกบางชนิดในเวลากลางคืน มีหลาย ประเทศในภาคพื้นเอเชียได้ศึกษาการอพยพย้ายถิ่นของนกในเวลากลางคืน สำหรับในมาเลเซียได้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านนี้อีกอย่างหนึ่งคือ ในฤดูกาลอพยพของ นกต่าง ๆ ประมาณ ๔๓ species ที่อพยพในเวลากลางคืน โดยดักจับได้จากแสงไฟฟ้า จากเสาสูงที่ Fraser's Hill และเก็บนกตายจากประการบางแห่ง การค้นพบครั้งนี้ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อผลงานการค้นคว้าด้าน ORNITHOLOGY ของภาคพื้นเอเชียนี้ อยู่มาก เพราะส่วนใหญ่ นักค้นคว้าทราบแต่เพียงว่ามีนกบางชนิดที่อพยพเวลากลางคืนเมื่อ ถึงฤดูกาลอพยพ แต่ก็ไม่ทราบว่า เป็นนกชนิดใดบ้าง จากผลการปฏิบัติงานของ Lord Medway ได้ทราบว่า มีนกขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่ นกยางหลายชนิด ไปจนกระทั่งนกกินแมลง ตัวเล็ก ๆ บางอย่าง ที่อพยพในเวลากลางคืน

จากการปฏิบัติงานค้นคว้าของประเทศมาเลเซียดังกล่าว เป็นตัวอย่างที่ดี ที่หน่วยงาน ค้นคว้าสัตว์ป่าจำพวกนก ควรจะดำเนินการบ้างเมื่อมีโอกาสและสถานที่ที่เหมาะสมของ แห่งในประเทศไทย ซึ่งเชื่อว่า จะต้อง มีแนวทางบิน (Fly way) ของนกอพยพบางชนิด ในเวลากลางคืนอยู่บ้าง แต่จะเป็นท้องที่ใด จังหวัดใด จำเป็นจะต้องศึกษาค้นคว้ากันต่อไป

ผลการปฏิบัติงานจากประเทศเกาหลี

หน่วยงานของ MAPS ที่ดำเนินอยู่ในประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งนับได้ว่าเป็น ดินแดนของโลกเสรีค้ำหน้าหนึ่งของภาคพื้นเอเชียประเทศหนึ่ง ภายใต้การดำเนินงานของ Dr. Won Pyong-Oh, Dept. of Biology Kyung Hee Univ. of Seoul, Korea

ได้ศึกษาค้นคว้าการอพยพย้ายถิ่นของนกต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนกนางแอ่น *Hirundo rustica* และนกในตระกูลนกยาง *Ardeidae* ได้ผลมาก ทั้งพอสรุปโดยย่อดังนี้

๑. จับนกสวมกำไลขา ๖๐๕๗ ตัว - ๕๗ species
๒. ศึกษาการอพยพกลับรังของ *Hirundo rustica* ตามระยะเวลาของปี
๓. ศึกษาการอพยพกลับรังของ *Hirundo rustica* ตามวัยอายุ
๔. ศึกษาการอพยพกลับรังเดิมของ *Hirundo rustica*
๕. ศึกษาการอพยพกลับรังเดิมของ *Hirundo rustica* (นกถูกจับสวมปลอกขา) ที่เกาะนอน และ recovered ที่รัง
๖. ศึกษาการอพยพของ *Hirundo rustica* ที่จับสวมปลอกขาที่รังแต่ recovered ที่เกาะพักผ่อน
๗. ศึกษานกต่าง ๆ ที่จับสวมปลอกขาบริเวณในประเทศเกาหลีแล้วถูกจับได้ภายในประเทศ
๘. ศึกษานกต่าง ๆ ที่จับสวมปลอกขาในประเทศเกาหลี และ recovered ภายในต่างประเทศ

๙. ศึกษาอาหารของลูกนกต่าง ๆ โดยวิธี Collar Method Experiments ผลงานจากประเทศเกาหลีพอสรุปได้ว่า นกนางแอ่น *Hirundo rustica* ที่ถูกจับสวมปลอกขาหรือวงแหวน ในวัยอายุหนุ่มสาว Adult ๑,๖๕๔ ตัว จากรัง จะกลับมาที่รังเดิม เพียง ๔๖ ตัว คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๖ สำหรับลูกนก ๓,๖๐๐ ตัว จะกลับมารังเดิม ๕๗ ตัว คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๖ แนวทางบินของนกชนิดนี้ไปพบในเวียดนาม ประเทศไทย มาเลเซียตะวันออก และ Luzon ประเทศฟิลิปปินส์ สำหรับนกยางบางชนิด *Egretta alba* จับสวมกำไลขาในประเทศเกาหลี แต่ไปพบจับได้ที่ฟิลิปปินส์ *Ardea purpurea* จาก USSR บินอพยพมายังประเทศเกาหลีก็มี สำหรับการศึกษารื่องอาหารลูกนกโดย Collar Method เป็นงานทดลองที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง เพื่อทราบถึงชีวประวัติการดำเนินชีวิตของนกแต่ละชนิดว่าเป็นไปอย่างไร ตั้งแต่เริ่มเกิดจนกระทั่งตาย

สิ่งที่ควรทำการปฏิบัติกับงานสำรวจสัตว์ป่าจำพวก นกของฝ่ายจัดการ สัตว์ป่า
แห่งชาติคือ

๑. ศึกษาการอพยพย้ายถิ่นจาก Palearctic ให้มากขึ้น เพราะมีความสัมพันธ์กับนกต่าง ๆ ของประเทศไทยอยู่มาก
๒. ศึกษาการอพยพย้ายถิ่นของนกในประเทศไทยให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนกในตระกูล Ardeidae และ Open-billed Stork

**ผลงานของ MAPS หน่วยกลางสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์
แห่งประเทศไทย**

ภายใต้การดำเนินงานของนายกิติ ทองลงยา ได้ปฏิบัติงานอย่างกว้างขวาง
มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างยิ่ง หน่วยหนึ่งของ MAPS คือ

๑. ได้จับนกสวมกำไลขา ๒๘,๘๕๗ ตัว - ๒๑๕ ชนิด
๒. Recaptured ๒,๑๖๒ ตัว
๓. ศึกษาค้นคว้าทำ Blood smear และตรวจเอกลักษณ์ของปาราสิต

เกาะผิวหนังอีกมากชนิด

๔. ค้นพบนก species ใหม่ของโลก
๕. งานค้นคว้าอื่น ๆ

เนื่องจากงานของ MAPS ในประเทศไทยอยู่ในการอำนวยการของ ส.ว.ป.
และตลอดเวลาได้ให้ความร่วมมือในการจัดหาวงแหวนกำไลขานกให้แก่กรมป่าไม้อยู่ตลอด
มาตลอดจนให้คำปรึกษาปัญหาการปฏิบัติงานบางอย่าง และเอกสารทางวิชาการแก่กรม
ป่าไม้เป็นประจำ สมควรที่ทางกรมป่าไม้จะร่วมดำเนินงานกับทาง ส.ว.ป. ต่อไป ทางด้าน
วิชาการ จะเป็นผลดีต่อทางงานค้นคว้าสัตว์ป่าจำพวกนก ของกรมป่าไม้ต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ยังมีผลงานจากอีกหลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น จาก Yamashina
Istnitude for ornithology, Tokyo ภายใต้การดำเนินงานของ Mr. Yoshii ซึ่ง

จับนกสวมกำไลขาได้ ๓๐,๖๗๘ ตัว ๑๓๔ ชนิด มีรายงานที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจับนกจากต่างประเทศในประเทศญี่ปุ่นและที่จับสวมกำไลขาจากญี่ปุ่นแล้วถูกจับได้ในต่างประเทศ ขณะนี้พอเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า นกยาง นกกระสาและนกเหยี่ยวบางชนิดจากประเทศญี่ปุ่น บินไปอยู่กระจัดกระจายในประเทศฟิลิปปินส์อย่างกว้างขวาง เป็นต้นบางชนิดไปถูกจับได้ที่ USSR เช่น *Anas crecca*, *Anas penelope* และนกจำพวก *Tringa incana* ไปพบที่ Australia และ USSR, Alaska เป็นต้น

การประชุมของหน่วยงาน MAPS ครั้งนี้พอสรุปได้ว่าเป็นการเสนอผลงานประจำปี แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการค้นคว้า ตลอดจนการเงินแต่ก็ได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจสำหรับหน่วยงานสำรวจสัตว์ป่าจำพวกนกของกรมป่าไม้เป็นอย่างมาก เพราะนอกจากผลงานทางวิชาการที่ได้รับแล้ว ยังเป็นการเชื่อมโยงมิตรภาพของนักค้นคว้าซึ่งปฏิบัติงานในแนวเดียวกันในภาคพื้นเอเชียนี้ได้เป็นอย่างดี เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการค้นคว้าของแต่ละประเทศได้อีกไกลหนึ่งด้วย

